

Περί των Τριών Ιεραρχών (3ο Μέρος)

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Πόση άραγε θάνατι η δική μας αμοιβή, αν αντιγράψουμε ένα ήρωα της Εκκλησίας μας, γιατί αυτοί είναι οι πραγματικοί ήρωες οι οποίοι νίκησαν τους τρεις μεγάλους μας εχθρούς· τον κόσμο, τη σάρκα και το διάβολο. Ποιό νομίζετε είναι το πρακτικό νόημα της ζωής μας στον αισθητόν τούτο χώρο που υπάρχουμε; Δεν είναι άλλο παρά η έμπρακτη μας πίστη, είναι η πρακτική εφαρμογή των όσων πιστεύουμε και ομολογούμε, διότι η πίστη μας ως μαθητών του Χριστού δεν είναι μόνον να πιστεύουμε ότι υπάρχει ο Θεός, τούτο μόνον του δεν είναι τίποτε, γιατί και να τον αρνηθούμε εκείνος «πιστός μένει»· η πραγματική πίστη, η οποία δεν θεωρείται «νεκρά» είναι αυτή που πιστεύει κάποιος στον Θεό ως αίτιον του παντός κ.λπ., πιστεύει δε και στους λόγους του, τις εντολές του, στις οποίες περικλείεται το άγιόν του θέλημα και με όλη τη δύναμή του αγωνίζεται να το φυλάξει.

Η φυλακή όμως αυτή και εφαρμογή δεν είναι τόσο εύκολη και κατανοητή από όλους μας και ιδίως όταν βιοτικές μέριμνες μας απορροφούν. Ύστερα είναι, όπως είπα και ανωτέρω, και οι τρεις μεγάλοι και περιεκτικοί πειρασμοί, που και όταν θέλουμε να φυλάξουμε το θείο θέλημα αντιδρούν και το καθήκον μας πλέον επεκτείνεται όχι σε σχέδια εφαρμογής των όσων αποφασίσαμε, αλλά και σε ευμέθοδο τρόπο πολέμου και ανταγωνισμού στους αδίστακτους εχθρούς μας. Σ' όλα λοιπόν αυτά μία μόνον μένει λύση, η στροφή προς τους Πατέρες μας. Μόνο

αυτοί κατέχουν όλα και τα γνωρίζουν.

Στον πανάρετο βίο τους ευρίσκεται με κάθε λεπτομέρεια όλο το ύψος και βάθος και πλάτος αυτής της εργασίας και όχι μόνον σε μία περίοδο και γενεά, τη δική τους, που έζησαν εδώ, αλλά και μέχρι σήμερα και έως της συντελείας θα αναπαρίσταται ο βίος και ο λόγος και ο χαρακτήρας τους σε όσους θέλουν να τους επικαλεστούν. Όλοι μας έχουμε πείρα της επιδράσεως των άλλων επάνω μας και ιδίως όταν επιμένουμε να απαιτούμε τη δική τους συμπαράσταση, που οπωσδήποτε πλούσια μας παρέχουν.

Και αν εμείς, κατά το λόγο του Κυρίου, «οίδαμεν διδόναι αγαθά τοις αιτούσιν ημάς», δεν θα δώσουν σε μας την πατρική τους στοργή και βοήθεια οι άγιοί μας πατέρες, που βρίσκονται πλέον έξω από τη βαρύτητα του σώματος και του αγώνα κατά της αμαρτίας πάντοτε εύχονται για μας στον ουρανό; Ως ηγιασμένα και τεθεωμένα μέλη Χριστού που είναι οι θείοι πατέρες έχουν μέσα τους όλον τον Χριστόν, όλην την Εκκλησίαν, όλην τη θεία Χάρη και όλον το φωτισμό, ώστε όποιος τους αντιγράφει και τους επικαλείται μετέχει και αυτός από την ποιότητα και τον χαρακτήρα τους, και έτσι γενόμενος μέτοχος αυτού του φωτισμού δεν θα παρασυρθεί από τη δελεαστική απάτη της αμαρτίας, ούτε από τη διαβολική πονηριά του Σατανά. Μη πλανώμεθα, γιατί κανείς μόνος του δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στους ελιγμούς και τα στενωπά του αοράτου πολέμου χωρίς οδηγό.

Αλλ' επειδή οι μέγιστοι αυτοί πατέρες ετάχθησαν προστάτες της παιδείας, δίκαιον είναι να ανασκοπήσουμε πώς εννοούσαν οι ίδιοι την παιδείαν και ποίαν ακριβώς στον εαυτόν τους εφήρμοσαν. Παιδεία και μόρφωση εννοούσαν την πραγματική που γίνεται με την άνωθεν σοφία, την δε θύραθεν, τη σοφία του κόσμου, την παρομοιάζαν με τα φύλλα του δένδρου και όχι τον καρπό. Ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης την ονομάζει στείρα και την παρομοιάζει με τη θυγατέρα Φαραώ, η οποία επειδή δεν μπορούσε να τεκνοποιήσει προσπαθούσε με ξένη υιοθεσία να αποκτήσει μητρότητα.

Η εξωτερική φιλοσοφία μπορεί να δημιουργεί ρήτορες και φιλολόγους, όχι όμως θεοφόρους και Χριστοφόρους, που παρουσιάζει η άνωθεν χάρις και σοφία. Αν προσέξει κάνεις και στην αρετολογία και τον ονομαζόμενο πολιτισμό, για τον οποίον ίσως καυχάται, θα βρεί μεγάλη διαστροφή των ηθικών αξιών. Ακόμα και στους φυσικούς νόμους περί της δημιουργίας του κόσμου, περί Θεού, περί μεταφυσικής είναι μόνον κουραστικοί μύθοι. Το δε τραγικότερο συμπέρασμα, ιδίως του σημερινού πολιτισμού, είναι η ανατροπή του οικογενειακού θεσμού και η παραχάραξη της πραγματικής αρετής που αντικαθίσταται από τα ελαττώματα και πάθη τα οποία θεωρούνται αρετές.

Σε ένα εδάφιο του ο Μ. Βασίλειος μας πληροφορεί πώς έβλεπαν την έξωθεν

παιδείαν· «εγώ πολύ χρόνο αφιέρωσα στη ματαιότητα και σχεδόν σπατάλησα όλη τη νεότητά μου στη ματαιοπονία, ασχολούμενος με τη μελέτη των μαθημάτων της σοφίας που θεωρείται ανόητη από το Θεό, διαπίστωσα δε το άχρηστον της κοσμικής σοφίας». Γι' αυτό σε πολλά σημεία των λόγων τους τόνιζαν την προσοχήν των νέων στις ελεύθερες θεωρίες των διδασκάλων τους και λέει επί λέξει· «να μη παραδίνουν ολοκληρωτικά στους άνδρες αυτούς την καθοδήγησή τους και να τους ακολουθούν, αλλά να δέχονται μόνο ό,τι τους είναι χρήσιμο και ωφέλιμο και να γνωρίζουν τι πρέπει να απορρίπτουν».

Αυτοί οι ίδιοι Πατέρες για να μην βλαβούν από την επαφή τους με τέτοιου είδους θεωρίες και συστήματα, που επικρατούσαν σε ένα περιβάλλον αντιχριστιανικό, επέβαλαν μεγάλην αυστηρότητα στον εαυτόν τους και φρόντιζαν με ακρίβεια την ευαγγελική διδασκαλία. Ο Άγιος Γρηγόριος γράφει για τον Βασίλειον όταν ήταν σπουδαστής· «άνκαι ανατρεφόταν από την έξω παιδεία πάντοτε θήλαζε από το μαστό της Εκκλησίας» «και δύο μόνον δρόμους γνωρίζαμε, της Εκκλησίας και της Ακαδημίας».

Η μόρφωση ως κυριολεξία είναι να αποκτήσουμε μορφή, χαρακτήρα αντάξιο της λογικότητας και αξιοπρεπείας μας. Ποιό χαρακτήρα εμόρφωσαν στην ανθρωπότητα τα φιλοσοφικά συστήματα των αρχόντων του αιώνος τούτου; Μία στροφή προς την ιστορίαν, παλαιότερη και σύγχρονη, θα μας προκαλέσει αποτροπιασμό για το που οδήγησαν την ανθρωπότητα τα χωρίς Θεόν φιλοσοφικά συνθήματα! Με γενικό σύνθημα το χωρίς Θεο ευαγγέλιον του ανθρώπου του ουμανισμού «ο θάνατός σου ζωή μου» τούτο μόνον επέτυχε, να μεταλλάξει την πρωτόγονη ανθρωποφαγία του αγροίκου με την πολιτισμένη του διανοουμένου, του επιστήμονα!

Πάντως όμως ανθρωποφαγία με τη διαφορά ότι ο πρωτόγονος έτρωγε μόνον ένα ή δυο το πολύ, ενώ ο πολιτισμένος επιστήμων τρώει ομαδικά πολλούς, ολοκληρες κοινωνίες. Αυτά είναι τα αποτελέσματα της μόνον έξωθεν ανθρωπίνης σοφίας, στην οποίαν οι πατέρες μας μας παρώτρυναν να κάνουμε επιλογή, την οποίαν και οι ίδιοι προσωπικά εφάρμοζαν παιδιόθεν. Για την κοσμική σοφία δεν υπάρχει πρώτα-πρώτα μία στάση σ' ένα αποτέλεσμα, αλλά διαδέχεται εποχιακά η μία θεωρία την άλλην. Καμμία όμως δεν λύνει το πανανθρώπινο πρόβλημα της φθοράς και του θανάτου ούτε οδηγεί προς τον αγιασμό, ενώ εκ διαμέτρου η αιωνία αποκάλυψη της ευαγγελικής αληθείας μένει διαρκώς κύρια στην ανθρώπινη προσωπικότητα, αποδέχεται και ικανοποιεί κάθε χαρακτήρα και φυσιογνωμία, σε όλες τις περιστάσεις και εποχές, και θεραπεύει την πανανθρώπινη δυστυχία, γιατί ακριβώς είναι θεία, γιατί πηγάζει από την αυτοζωή.

Ο μεγάλος μας Πρύτανις και αναμορφωτής μας λέγει· «Εγώ ζω και υμείς ζήσεσθε

και ο πιστεύων εις εμέ, καν αποθάνη ζήσεται». Όλοι μας λοιπόν προς τον Ιησούν μας. Οι Πατέρες μας μάς οδηγούν προς Αυτόν. Να μεταβληθεί το σχολείο, το εργαστήριο, το σπίτι, η αγορά, οι δρόμοι και κυρίως οι ναοί μας σε ένα γενικό σπουδαστήριο με πρότυπο τον Κύριό μας. Τί ο καθένας σκέπτεται, τί επιθυμεί, τί ενεργεί; Ας το βάλει στον έλεγχο και ας σκεφθεί· αυτό θα το έπραττε ο Ιησούς; Και εάν ναί, ας το συνεχίσει, ει δε μη ας μη το κάνει ξανά. Και ιδού η αρχή της ορθής παιδείας και μορφώσεως.

Επικαλούμενοι τις πρεσβείες των σήμερον εορταζομένων μας Αγίων και πάντων των Οσίων μας Πατέρων, «εαυτούς και αλλήλους και πάσαν την ζωήν ημών Χριστώ τω Θεώ ημών παραθώμεθα». Γένοιτο.

(Γέροντος Ιωσήφ, Λόγοι Παρακλήσεως, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 15, εκδ. Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, σ.177-188)